

Locuinti'a Redactorului
si
Cancelari'a Redactiunii
e in
Strat'a Morariloru Nr. 13.

Scrisorile nefrancate nu se voru
primi decatu numai de la corespun-
dinti' regulari ai „Federatiunii.”
Articlii tramisi si nepublicati se
voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Pretulu de Prenumeratiune
Pre trei lune . . . 3 fl. v. a.
Pre siese luna . . . 6 „ „ „
Pre anulu intregu . . . 12 „ „ „
Pentru Romanu'a :
pre an. intregu 40 Lei n. . . 16 fl. v. a.
„ 6 lune . . . 20 „ „ „ = 8 „ „ „
„ 3 — . . . 10 „ „ „ = 4 „ „ „
Pentru Insertiuni :
10 cr. de linia, si 30 cr. taes'a tim-
brale pentru fiesce care publica-
tiune separatu. In Loculu deschisu
20 cr. de linia.
Unu esemplariu costă 10 cr.

Caus'a Tofaleniloru in diet'a Ungariei.

(*Ptiu*) Cetitorii nostri vediura in numerulu trecutulu „Fed.” interpelatiunile adresate in caus'a Tofaleniloru ministriloru de interne si justitia de Al. Romanu.

In urm'a unui morbu neasteptatu ce lu retiene inca si asta-di in patu, interpellantele Al. Romanu nu potu se infatisieze la siedintiele dietali, pentru a intempana respunsurile ministriloru asiè, precum se cadea: Dreptu ace'a, ministrii interpellati se folosira de acèsta ocaziune, binevenita pentru ei, si respusera numai decatu in siedinti'a dietei de la 25 novembre. Cetitorii nostri voru pete apretiu aceste respunsuri in intre-gulu loru, d'in raportulu dietalu ce urmeza mai la vale; totodata voru potè vedè si portarea intolerante a partitei guvernamentali carea, cu tote protestele mai multoru membri romani si ale altoru—a magiari d'in stang'a extrema, ca se nu se ièe actu despre respunsurile ministriloru inainte de declaratiunea interpellantelu, nu voi a scè nimica, ci trecu la ordinea dilei, dupa unu sgomotu scandalos, doveda evidinte a conduitei sale arbitrarie si despotice.

Judece acuma publiculu cetitoriu sensulu loialu alu interpellatiuniloru si cinismulu frivolu, mai vertosu alu ministrulu de interne, Paulu Rajner, cu care voi a scapà de responsabilitatea grea, ce i impuneà securitatea a 300 de cetatiani, deveniti victima justitiei magiare; judece publiculu sarcasmulu amar, ce lu dovedi majoritatea camerci magiare cãtra 300 suflete romane: judece opiniunea publica, daca este, celu putienu, una conformitate intre respunsurile ministriloru de interne si justitia.

Vomu esamina mai antaiu ambele respunsuri a le ministriloru, si in fine vomu face una comparatiune intre ele, pentru ca adevèrulu si neadeverulu se fia cu atatu mai lamurite.

Sè incepemu cu respunsulu ministrulu de interne. Interpellatiunea a fostu: Cum s'a potutu intempla, cã de atatu—a tempu incoce ministeriulu de interne n'a facutu vr'o dispusetiune nece pentru a provedè pre acei nefericiti, nece pentru a i pune sub acoperementu?

Ce respunde ministrulu la acèsta intrebare? Totulu se reduce la atatu-a, cã Tofaleni n'a u voit u sè se in paciu esca si cã prin urmare bar. Apor a fostu silitu sè esposesiuneze pre Tofaleni.

Cum asiè? In convictiunea dreptulu loru de proprietate, poteau ore Tofaleni sè renuncie, prin una impaciure, pentru totu-de-un'a la proprietatea loru? Poteau ei ore sè se facea servitori, de buna voia, pentru eternitate baronulu Apor? Numai atatu-a ar' mai trebui pentru ca poporulu, despoiatu de proprietatea sa prin sentintie basate pre legi injuste feudali, sè primesca era-si a deveni, si elu insu-si de-una-data cu pamentulu sèu, proprietate a aristocratiei; numai atatu-a ar' mai trebui pentru ca sè avemu era-si institutiunde d'inainte de 1848, candu poporulu erà „glebac adscriptus.” Da, noi credemu bucuros, cã, dacã Tofaleni aru fi primitu conditiunile „ecuitabili” a le baronulu Apor, atunci poteau sè remana in locuintiele loru ca sclavi si servitori ai bar. Apor. Inse poporulu, care este bazea statulu, inca are conditiunile sale, multu mai juste si mai „ecuitabili” decatu a le baronulu Apor; elu, poporulu, inca are una conditiune, carea nu se pote mistifica nece prin Apor nece prin ori-cine: acèsta conditiune este, ca poporulu inca sè aiba un a casa si un a palm a de locu alu sèu, unde sè pota trai, dupa sudorea sa, neconturbatu de nimene.

Ministrulu de interne ni mai spune inca, cã cãti-va d'intre Tofaleni s'au impacatu. Apoi bine, dacã este asiè, veda ei ce au facutu; atatu-a este inse siguru, cã lipsele extreme potu sè silesca pre cine-va a face ace'a ce elu n'a voit u nece candu sè facea. Nu cum-va cãti-va insi d'intre Tofaleni voru fi fostu mai slabi la angeru decatu pluralitatea loru? Nu cum-va necesitatea extrema

a silitu pre acei putieni sè se facea servitori si sclavi baronulu Apor? Da, fãra indoiela, cã-ci „necessitas frangit legem.”

Auditi inca! Dlu ministru de interne ni mai spune, cã numerulu celoru ce stau sub cerulu liberu nu este de 300 ci numai de 120 insi. Bine, sè credemu dara si noi deocamdata raportelor „fideli” ce s'au tramisu dlui ministru si sè nu rectificamu nimica, de-si amu avè cuventulu; inse un'a este siguru, adeca cã adevèrulu, dacã este ascunsu pana acuma, va esi la lumina, si atunci...

Sè trecemu acuma la adevèratulu obiectulu interpellatiunei, perdutu pana aci d'in vederea dlui ministru: Ce a facutu ministeriulu de interne, de la 2 octobru pana asta-di, pentru a nu lasà pre 300 de cetatieni, deveniti la ultimulu stadiu alu miseriei, ca sè remana aproape 2 lune, in tempu de ierna, sub cerulu liberu si fãra acoperementu? Acèsta este intrebarea directa, la carea trebuià sè raspunda ministrulu de interne, precisu, fãra de insulta si suspitiunare, fãra sarcasmu cinicu si fãra d'a se nità de demnitatea sa, carea o ocupa pentru a corespunde unui scopu sacru alu statulu; aa dora securitatea publica este anu obiectu de risu pentru dlu ministru? Sèu este una gluma simpla? Intr'o cestiune atatu de serioasa, voiesce ore dlu ministru de interne a incungiuà responsabilitatea sa chiaru si prin suspitiunare? S'audim u pre insu-si dlu ministru.

„In 1 novembre, — bene notandum, — unu anumitu individu a impartitu intre Tofaleni 200 de Napoleond'ori, de unde primi fia-care cãte 70 fl. v. a. Fiindu cã banii acesti-a au venitu de la unu guvern strainu, ce'a ce nu este iertatu, guvernulu magiaru a ordinaru cercetare. Tofaleni au fostu acitiati contra baronulu Apor; de altmintrea, considerandu suma baniloru impartiti intre ei, starea loru nu mai este de desperatu, si asiè nu este de lipsa, ca guvernulu sè liddè vr'u nu su cursu materialu. Cu conditiuni ecuitabili, ei potu sè capete era-si, in arenda, posesiunile loru.” Si camera primi acestu respunsu cu aplausu.

Sè vedemu inse, dacã a meritatu ministrulu de interne aplausele camerei. Asiè dara de la 2 oct. pana la 1 noembrie, — insu-si ministrulu constata, — guvernulu a lasatu de buna voia sè pera de frigu si fome 300 de cetatiani, sèu, precum spune dlu ministru, 120. Aci guvernulu a comisu dara una transgressiune flagrante a detorintiei sale.

Asiè dara, dupa-ce guvernulu magiaru n'a voit u sè dèe in tempu de una luna nece-unu ajutoriu Tofaleniloru, si cu tote aceste a ordinaru cercetare criminala contra acelu „individu anumitu”, carele a cutezatu, impartindu bani „straini”, sè scape de perire pre 300 de cetatiani, guvernulu magiaru manifesta in modulu celu mai palpabilu, cã vointi'a sa irrevocabile, nestramutata a fostu: a face cu sil'a ca 300 de cetatiani sè pera de frigu si fome.

Cumcã Tofaleni au fostu acitiati, este dreptu, cã-ci cine nu va fi acitiatu, candu este despoiatu de tota averea sa, loculu sèu, casa sa? Aci dara, ministrulu de interne a spusu adevèrulu.

(Va urmà.)

Dela comitetulu d'in Muresiu-Osiorheiu.

15. novembre 1869.

Onorata Redactiune!

D'in 2. octobru multe s'au publicatu in diurnalele interne despre acele nefericite 300 victime d'in comuna Tofaleu; dara cã, in care cornu nefericita alu lumei se afla acea comuna cu 28 familie pre 26 mosie, cu 300 victime esposesionati, esecuti si licitati de tote averile, ce le au aflatu in curtile si casele lor, inca nu s'a publicatu in detaliu.

Comitetulu d'in Muresiu Osiorheiu formatu pentru primirea si impartirea ajutorieloru incurse pentru d'insii, s'a vediutu imdetoratu a face cunoscutu, cã acea comuna nefericita „Tofalu”, se afla in scaunulu secuiescu alu Mu-

resiului, in apropiarea de $\frac{3}{4}$ ora de Muresiu-Osiorheiu, comuna curatu romana, unde nu posiede nice tiganu ce-va, numai 28 familie romane pe 26 de mosie, paroculu, cantorulu si curtea bar. Apor, cari familie d'in 1818 s'au mai sporitu, inse totu acolo se afla siedindu totu supu unu coperisiu cu parintii lor, care se afla si acum in Tofalu in corturi, facute de inaintea portii casele-ru ce fore posiedute de d'insii, pre marginea drumulu tierei, si nu voliescu a merge delanga vètr'a loru *) pana nu voru capetã resolutiune de la Majestatea Sa imperatulu pre petitiunea tramisa prin 2 deputati ai lor, inca in lun'a lui septembrie, sperandu, cã de la acea resolutiune va depinde fericirea sèu nefericirea lor.

Ministrulu de justitia a cerutu insu-si de la tribunallu urbarialu d'in M.-Osiorheiu tote actele, ce s'au tienutu de proeculu Tofaleniloru, care acte s'au si tramisu in susu de vr'o 8 dñe. Ce va fi, nu scimu.

Dupa suferintiele ce leau, au mai intratu acum intre prunci bõl'a de versatu de vr'o 8 dñe. Mediculu a fostu in faci'a loculu; nu scimu, ce dispusetiune va face oficiolatu in caus'a acest'a, dupa ce mediculu dñce, cã sunt cãte 20—25 suflete in una casa, la pop'a si la cantoru, cu pruncii la oalta in bola de versatu, si de nu va face oficiolatu ce-va dispusetiune, ca sè aiba unde iernà, pana in prima vera toti voru mori.

Totu-de-òdata facemu cunoscutu onoratulu publicu, cã la comitetulu de aicea, au tramisu pentru Tofaleni comitetulu d'in Sabiu 330 fl., Redactiunea „Albini”, 115 fl. v. a., cari bani, cu alti bani ce se voru mai tramite si voru incurge la comitetu, dupa stãrile de impregiuru se voru impartì, cã pana acuma fiasce-care au capetatu atatu ajutoriu, cãtu au d'in ce a se sustienè vre-o 2—3 luni.

Banii, ce au incursu si ce voru mai incurge, se voru retienè, pana vomu vedè ce se va alege cu caus'a lor, si atunci ne vomu consulta cu mai multi la oalta; si atunci starea lor ne va invetià ce sè facemu.

Sunt rogate si celelalte diurnale a primi intre colonele sale publicarea acèst'a.

Comitetulu.

„Gaz. Trans.”

Despre educatiune.

„Cu cãtu se perfectiuneza cultura poteriloru omenesci si armonia loru reciproca, cu atatu omulu, obiectulu educatiunei, se apropia de idealulu perfectiunarii umane.”

Niemeier.

I.

D'in partea mamei.

Educatiunea, in intielesu mai sirinsu, e conceptulu toturoru operatiuniloru basate pre esperinti'a practica, precaute, intiepte si conforme scopulu, indreptate, de parinti, invetiatori si adulti asupr'a prunciloru, spre a le desvõltã si cultivà treptatu si armonicu tote facultãtiele fizice si capacitãtiele morali, pre basca si cu ajutoriulu carora-a sè ajunga la stadiulu posibilittii individuali, capabili de ulterior'a si propri'a perfectiunare in cultura.

Missiunea prima si principale in meritulu educatiunei, este legata de anima si conscientia parentesca prin notiunea de dreptu si de detorintia.

Parentii, ca atari, au obligatiunea innascuta de a dà prunciloru cea mai corecta educatiune fizica si morala. Pruncii, d'in contr'a, au dreptulu naturalu de a pretinde educatiune de la parinti, chiaru asiè, sa panea cotidiana, pana la etatea matura, singur'a gardena absolvitoria de atare obligamentu.

Educatiunea inse pentru parenti, e nu numai una detoria legata de multe greutãti; ci cu dreptu cuventu o potemu caracterisà totodata si de unulu d'intre cele mai

*) Ast'a pote servi ca respunsu si „Tompotii C.”, pentru a informà pre respectivii nob. oferitori de asiedimentu pentru aceste victime. Red. „Gaz. Transilv.”

pure delicii. Ce fericire si mangaiare pote fi pentru noi parintii mai mare decâtu acea, candu sentîmu, aulîmu, vedemu, ma ne convingemu, cã unulu ori altulu d'in micutii nostri s'eu chiaru si toti se desvolta frumosu in spiritu si in corpu, ni recompensa grigi'a si satugiurile, pria nobletia si integritatea lor, prin bunetatea si faptele lor?

Consciintia, cã amu formatu d'in ei fiintie demne de titlurile omenesci, cetatieni buni, folositori, si cã amu contribuitu si noi la promoverea prosperitatii umane, este una dulce si mare remuneratiune pentru noi.

Deci una educatiune adeverata, a trupului, inimei si spiretului, e zestrea, tesaurulu cela mai pretiosu, ce-lu potemu dà prunciloru nostri.

Partea cea mai esentiala d'in misiunea educatiunii oblega pre **Mama**. Mam'a e ace'a, carei-a e concediuta prim'a desvoltare a facultatiloru pruncului. Mam'a e ace'a, de la a carei ingrigire depinde buna starea lui fisica. Mam'a e legata de vietia pruncului asie, cãtu medicii si pedagogii atribuescu mamei embrionele bunului ori reului d'in fraged'a lui anima.

Pentru omulu ratiunatu si sentitoriu este aspectu incantatoriu a vedè cum una mama instruindu, aperandu, admoniandu si premergundu cu esemplu in mediu-loculu natiloru ei, li dedica tote poterile sale edificatoric. Pentru mama nu este chiamare mai inalta ca asta, a satisfacere cu credintia misiunii sale pre acestu intinsu si frumosu terenu.

Deca a fostu mam'a educatoriã in culmea ori pre trept'a inferioare a misiunii sale; de a fostu harnica ori neglijenta, nobila in cugete si fapte ori cu patime si infidela etc. ne convinge mai multu ori mai pucinu cursulu vietiei prunciloru sei. D'in fructe se cunosce pomulu.

De consultãmu istoria omenimei, ea ni constata, cã mai toti genii, mai tote lumenele cari au aparutu in concertulu poporeloru, cari au facutu epoca cu dreptu de recunoscintia neperitoria, natiunale ori comuna genului umanu, au fostu de tempurã inclinati, educati intr'acolo prin adeverat'a Mama. Tenacitatea si constantia in realizarea principiloru salutaric d'in partea fiiloru, se recunosc de meritu alu mamelor. Pre candu de alta parte coruptiunea, immoralitatea, duritia, lingusirea, lasitatea, spiretulu de tradare, apostasia natiunala s. a. m. nu fãra cauza si-afã sorgintea in sinulu mamelor, cari au gresitu direptiunea educatiunii, cari s'au facutu vinovate caracteristici de atare natura, inaintea prunciloru sei.

Influintia mamei petrece pre pruncu in tota vietia lui si apare ca efectu tare sentitoriu mai alesu in intrupinderile spiretuali.

Mame neculte, sentimentali potu in adeveru avè fi intiepti, blandi; inse forte arare-ori devinu omeni de caracteru, vertuosi si cu cultura de anima.

Mam'a carea si-consacra vietia ocupatiunii economeice, orele libere nu toaletei, nu preambliiloru estravagante, nu romantieloru lipsite de instructiune buna si nobile, ci educatiunii corecte a fiiloru sei, are parte in crearea venitorului gloriosu si ferice.

Mam'a buna veghiãza cu abnegatiune asupra totoror impregiurãriloru esterne, cari potu influintia crescere copilului s'eu, cele bune le conserva, cele rele le delatura; drigege aplecãrile, poterile spiretuali si sentiali ale copilasului s'eu.

Este nefericitu acelu pruncu, care nu posiede grigi'a si iubirea mamei sale, si ferise de acelu-a, care in fraged'a-i etate a fostu objectulu de predilectiune alu unei mame nobile, credintiosa chiamarei sale.

Li's'a pruncului in educatiune corporala, spiretuala, morala, ori intelectualã, se observa la prim'a vedere, candu devine membru, in intielesu mai strinsu, in societatea omenesca. Cã-ce fundamentulu intregi vietie omenesci este educatiunea primita de la mama.

De aci provine necesitatea infintiãrei mai multor institute de femee, ca sesulu frumosu s'eu aiba ocaziune a-si formã conceptu mai chiaru de inalta misiune, ce lu ascãpta.

Candu natiunea romana va fi in stare a se laudã eu nobletia si generositãta ficeiloru, ca mame adeverate, potenta cu siguritate la reinviãrea mariei strabune si a triumfulu libertãtii in intielesulu celu mai amplu.

(Va urmã.)

Camer'a reprezentantiloru Ungariei.

Siedintia de la 25. noemvre.

Presiedinte: Paulu Somsich. Notariu: Sandru Bujanovits. Pre bancelle ministeriali: Horvãth. Rajner, Mikó, Bedekovits, Eötvös, Festetics, Gorove si Lónyay.

Siedintia se deschide dupa 10 ore.

Se autentica procesulu verbalu d'in siedintia trecuta. Deputatulu verificatu Svet. Miletici se infira prin sorte in sectiunea a IX-a.

Presiedintele anuncia: Presidiulu tribunãlului de presa d'in Pestã substerne mai multe acte chiarificative ca acluse la cererea sa pentru concesiunea de a potè esecutã sentintia sa condemnatoria in contr'a deputatulu Alesandru Romanu.

Aceste acte se tramitu comisiunii de imunitate.

Se presinta apoi: adres'a comitatulu Turotiu pentru desfiintia claustrorulu; petitiunea opidulu Adoni

pentru stergerea regaliloru; cererea comunei coloniali Cunagota apartienetoria domanieloru reg. de Pecic'a pentru ca s'eu se concedã a-si rescumperã fondurile ce le posedu asta-di numai in arenda, mai departe petitiunea a 14 comune slovace d'in prefectur'a Arva, pentru regularea definitiva a referintieloru urbariali, triste remanintie ale feudalismului. — Tote se tramitu comisiunii insarcinate cu rezolvarea petitiuniloru.

Aloisiu Vlastu reprezentantele eercului de Zorlentiu, d'in prefectur'a Carasiu, fiindu numitu jude la tabl'a regesca, si-depune mandatulu de deputatu.

Sandru Szalay interpelãza pre ministrulu de aperare, de are valere legea creata cu privire la incortelarea militariloru cesaro-regesci s'eu ba? si daca e, despu-ne-va, ca acãsta lege s'eu fia respectata, in interesulu ordenei publice?

C. Fernandu Zichy interpelãza pre substit. ministr. presiedinte, cã dupace turburãrile d'in Dalmatia, conformu sciriloru mai noue, inca nu s'au oppressu, ce despusetiuni va pune in lucrare guvernulu pentru care s'eu potulu imperiului, alu guvernului si alu poterei de aperare precum si interesele nostre publico-politice s'eu fia scutite?

Sava Vukovits, dupa ce spune, cum ministrulu presiedinte a dechiaratu cu ocaziunea discussiuniloru asupra adresei, cã regimentele unguresci, in tempu de pace, au s'eu petrecã in tier'a lor si cã nu se potu intrebuintia pentru suprimerea cutarei rescole d'in teritoriulu imperiului austriacu? (Rap.) pentru restaurarea pacei si a legiloru straine (1) — intreba pre ministrulu de aperare: pentru ce s'au tramisu regimente unguresci in contr'a rescolatiloru d'in Dalmatia? facutu s'au pasi penca regim. ung. s'eu fia remise in tier'a lor, indata ce acãsta se va potè intempra fãra daun'a operatiuniloru resbelice? Este aplecatu ministeriulu a desfasurã inaintea camerei causele pentru cari regimentele straine petrecu in tier'a nostra, si regim. nostre petrecu si asta di in tiere straine?

Suet. Miletici interpelãza pre substit. ministr. presiedinte, de are cunoscentia s'eu de s'eu intempratu cu scirea lui, cã Maj. Sa, pentru tempulu absintiei sale, a investitu pre ministrulu comunu de resbelu b. Kuhn cu potere deplina cu privire la mesurile ce sunt a se pune in lucrare in Dalmatia, era comandantiloru de trupe li-a concesu potestatea giudiciale si administrativa?

Totu dsa interpelãza pre ministrulu cultelor, cã pre besea carei legi s'eu disolvitu la 1 Juliu an. c. congressulu serbescu d'in Carlovitiu, si de ce nu s'eu conchiãmatu pre 15 octobre? Scie dlu min., cã patriarculu serbescu obtienã, prin una resolutiune pre inalta, dreptulu de a disolve dupa placu congressulu si de a ordenã alegeri none? Este aplecatu a mediu-loci, ca congressulu d'in cestiune s'eu se conchiãme cãtu mai curendu?

Interpelatiunile aceste se subministra ministriloru concerninti.

Dep. Miletici presinta apoi doue proiecte de cou-

BOISSORIA

Paris, 18 nov. 1869.

Dia de 17 noemvre. — Deschiderca canalulu Suez. — Serbatorea Elvetianiloru.

Eri s'a finitu un'a d'in cele mai cutezatoric intrupinderi ale acestui seculu, si un'a d'in cele mai mari victorie ale genului umanu in contr'a materiei. Eri avu locu inaugurarea canalulu Suez, care impreuna Marea-Mediterranea cu Marea-Rosia. Porturile Europei suntu de acum in comunicatiune directa cu Marea-Indieloru. Dupa o revolutiune atãtu de audace a vointiei omenesci in contr'a naturei brute, va trebui s'eu urmeze o alta revolutiune in lumea economica si sociale.

Ide'a deschiderii acestui canalu e forte vechia. Inca la an. 630 inainte de era crestina, Nichos regele Egiptului facu incercarea s'eu taie istmulu Suez, Napoleonu I-ii si Metternich facura si ei planuri pentru acãsta intrupindere. A trebuitu inse vointia de fieru a lui Lesseps ca s'eu le esecute. Devotamentulu in industria si sciintie inca este unu eroismu, de siguru mai nobilu decâtu eroismulu cuceritoriloru. De mai multi ani dlu Lesseps se aflã ocupandu functiunea de consule alu Franciei in Alessandria. La 1854 concepã ide'a acestei intrupinderi. — La 56 dobandi de la Porta unu firmanu pentru concesiunea intrupinderi. La 59 incepã lucrarea, dupa ce mai antãiu alergã in cea mai mare parte a Europei, tienã conferintie pentru popularizarea acestei idee in tote partile ca unu altu Petru Eremitulu, si prin entusiasmulu si firm'a sa convictiune facu s'eu creda si acei ce se mai indoiãu de reusita intrupinderi. Pentru cã multi, mai alesu in Anglia, considerãu acãsta ide'a ca o chimera, imposibile de realizatu, cum suntu considerate de comunu tote ideele mari ale progresului. La 59 se deschise o subscriptiune, se incepã lucrarea, si in diece ani fã terminata.

* * *

Dar' s'eu lasãmu s'eu ne descria altii mai pre largu acestu evenimentu. Pentru asta-di, stimabili lectori,

dãca binevoiti a me acompãnia pentru cãte-va minute intr'o vale frumosa a Elvetiei, asiu dori a ve vorbi de o alta serbatore, care sum siguru cã pentru dvostra ca si pentru mine este mai interesanta, pentru cã este o serbatore a libertãtii.

Eri, in 17. nov., celebrã intrãga Elvetia diau'a aniversaria a eliberarei sale.

Cinci vãcuri trecura peste fruntile albite ale Alpiiloru, de candu intr'o vale d'in muntii Elvetiei se reinouesce in fia-care anu unulu d'in cele mai rapitoric spectacule, cea mai frumosa serbatore ce pote fi in vietia unui poporu. Elvetianii, celu d'antãiu poporu in privintia libertãtii, potemu dice, singurul poporu in adeveru liberu asta-di in Europa, ca cinci sute de ani inainte se aflãu in starea in care se afla asta-di natiunea romana in imperiulu austro-maghiaru. Perdusera neatãrnarea. Apesatorii loru i tiraniãu, le luãu averile, si-si bateãu jocu de ei. Dar' unu poporu, care are consciintia demnitãtii si a dreptului s'eu, nu suferè indelungu o ast-feliu de umilire. O indignatiune santa se nasce in pieptulu lui; si drãpt'a mania a poporului in contr'a injustitiei si oppressiunii, este mania lui Dumnedieu, care cade ca unu fulgeru a supr'a tiraniloru. Paharulu sortii Elvetianiloru se implu curundu. Atunci trei d'intre d'insii, insocitu fia-care de cãte alti diece insi, jurara inaintea lui Dumnedieu, in noptea de 17 noemvre 1307, de a si-aperã tier'a si onorea loru s'eu de a mori. „Nu, tirania are marginile sale! diceãu ei. Candu celu apesatu nu mai gasesce nicairea dreptate, candu greutatea lui numai e de suferitu, si-intorce ochii cu credintia la ceru si reclama drepturile sale eterne. Starea primitiva a naturei reincepe atunci, si omulu se afla facia in facia cu omulu; candu nu mai e nici unu medilocu altulu, remane inca unulu, celu d'in urma: sabia. Ne vomu aperã ceea ce are cine-va mai scumpu pre pãmãntu: tier'a, femeile si copiii nostri.“ Pucinu in urma acestei sante conjuratiuni se incepã o lupta eroica de independintia. Ei devinira liberi, si nimeni in urma n'a mai intinsu o mana inimica a supr'a tieriei lor.

De atunci urmatorii acestoru bravi cetatiani serbeza

in fia-care anu diau'a de 17. noemvre cu o pompa rustica, cu o simplitate demna de tempurile vechimei. Elvetia ne represinta unu poporu anticu in tempurile moderne. Nicairi nu vei aflã in acea mesura ca la d'insii, intieptiunea si simplitatea in modulu vietiei, acea intimitate, acea incredere familiara intre d'insii, care vine d'ir bunetatea si lealitatea animei. Respecta cu pietate memori'a strabuniloru, datinele, obiceiurile si suvenirile tempuriloru trecute. La ei se afla inca in tota vigoarea moravurile simple si austere d'in alte tempuri, ruditãtea rustica impreunata cu sentiulu de onore, cu nobletia de sufletu, cu caritatea crestina.

Cãta asemenare si cãta diferintia totu odata intre acãsta tiãra si intre doios'a nostra patria! Elvetia, ca si Transilvania, este locuita de trei natiuni sorori, cari traescu fericite intre d'insele. O natura majestosa a incunat'o cu frumsetiele sale eterne si cu munti inalti ce-si radica culmile carunte cãtra ceru. Elvetianulu inse traesce in patria sa voiosu si liberu ca aerulu muntiloru sei. — Vietia lui curge liniscita si curata ca riurile ce uda frumosele sale vãli. — Si tu esti frumosa, o, tier'a mea; o natura bogata si iubitoria a semenatu avutiele si frumusetiele ei pre suprafacia ta!

Si tu ai munti majestuosu, ce-si inaltia fruntea cu mandria, ca fiii tei vitegi de altadata. Comore nepretiuite stau acumse in sinulu tãu bogatu; si riuri limpedi murmura pre vãlle tale incununate cu o verdetia eterna. Dar' vai! acestu murmur si aceste unde curgu amestecate cu suspinele si lacremele ce esu d'in anima ta. Fiii tei asta-di suntu tristi si straini in tier'a lor! . . .

* * *

Presentulu inse nu este alu nostru; noue nu ne e permis a vorbi de d'insulu. S'eu revenimu la cele trecute. Serbarea libertãtii se face in cantonulu Berna la Interlaken. Loculu destinatu pentru jocuri este incungiaratu de tote partile cu dealuri acoperite de paduri. In dosulu acestoru coline se vedu inaltandu-se ca intre fortaretic gigantice muntii ce infrumsetiãza cu albetia loru azurulu cerului.

olusu, unulu pentru rechemarea regimentelor unguresci d'in Dalmati'a, celu-a-laltu pentru executarea legilor de impacatiune cari pretindu introducerea constituționalismului si in terele de d'in colo de Lait'a, de ora-ce nemu'tiamirea poporeloru de acolo dovedesce, că acolo nu s'a corespunsu inca legii de impacatiune = Projectele se voru tipari si impart' între membrii camerei.

Paulu Rajner, ministru de interne: Dlu Alesandru Romanu, deputatu dietale, mi adresă in ultim'a siedi'ntia a camerei represintantiloru, in caus'a Tofaleniloru, una interpellatiune, prin carea cere s'e-i dau deslucire că, dupa-ce, precum afirma elu, 300 de cetatieni d'in Tofaleu renasera nu numai fără avere ci si fără acoperementu si de la 2 octobru stau sub ceriulu liberu, ba mai multi d'inter ei au si moritu, cum s'a potutu intemplă, că de atātu a tempu guvernulu n'a facutu neci una dispusetiune pentru provoderea acestoru nenorociti si mai vertosu pentru a-i punc sub acoperementu.

In urm'a acestei interpellatiuni, mi voiu lua libertatea a espune onorabilei camere starea lucrului, precătu se pote, in urmatoriele (s'e audimut!): Indata-ce ministeriulu de interne avu cunoscentia despre casulu de la Tofaleu si a nume pre bazea telegramului publicatu in diu-ariulu politicu „Magyar Polgár“, elu demandă pre cale telegrafica numai decātu deregatoriului supreme de acolo, ca s'e nu se faca nedreptate Tofaleniloru esposesiunati si ca acesti-a s'e nu remana, neci intr'unu casu, fără de acoperementu. In urm'a acestui mandatu telegraficu, judele supremu regescu de acolo tramise raportulu s'eu in acea-si d'i, pre cale telegrafica, in scurtu, era in diu'a urmatoriu, in detaliu.

Intielesulu acestui raportu este că, dnpa ce impaciuirea incercata nu avu resultatu, baronulu Carolu Apor, in puterea sentintiei valide relativa atātu la proprietatea sa cătu si la prestatiunile restanti, presintă in 11 sept. actiunea sa de esposesiunare la tribunalulu urbarialu, de o cam-data nu in contr'a totoruru locuitoriloru ei numai in contr'a a siese d'ileri, cari se vedeau a fi conducatori; actorulu urgită totu de-una-data si rafuirea prestatiuniloru restanti.

Vediendu inse că, cu acēsta ocaziune, toti locuitorii se opusera executiunei cu forti'a, baronulu Carolu Apor, ne mai avendu neci una speranti'a de impaciuire, si-estiuse actiunea contr'a totoruru locuitoriloru.

Tribunalulu urbarialu defipse terminulu executiunei pre 1. si 2. octobru. Judele supremu regescu, potrunsu de importanti'a acestei cause, trecu, dupa parerea mea, pana la marginile extreme a le puterei administrative, că-ci suspinse pre 24 ore licitarea averei nemiscatorie si d'eda de acire fia-carui a d'inter Tofaleni, că in acestu stadiu ultimulu alu procesulu nu mai potu avē alta speranti'a de cătu impaciuirea; li fece cunoscutu că, in casu de impaciuire, posesiunile de sub executiune li se voru lasă mai de parte in aranda pre langa conditiuni ecuitabili si, in fine, că cea mai mare parte d'inter prestatiunile restanti li se va iertă. Inse Tofaleni respinsera ori ce impaciuire; prin urmare, suspinderea ulterioare a procedurii legali nu mai aveă vr'unu motivu.

In preser'a aniversarei (la 16 nov.) pre muntii d'in pregiuru se aprindu focuri. Astfelu erău semnalele liberatoriloru tieriei, otarite in noptea renumitei conjuratiuni. Intunereculu, maritu inca prin lumin'a focuriloru de pre muntii, aparenti'a acestoru focuri ca nisce stele ce au descinsu d'n ceru, souvenirile trecutulu si umbrele gigantice ale muntiloru ce paru ca nescē umbre ale eroiloru ce vinu s'e assiste la serbare, dau acestei sere unu farmecu pitorescu.

In diu'a urmatoria multimea se aduna cu miile d'in tote părțile republicei la locul numitu. Tierani si burgesi, tineri si betrani, barbati si femei de tota ctatea se asiēdia pre costele dealuriloru din pregiuru imbracati in haine de serbatore si formēza o cununa frumosa impregiuru, ca intrunu amfiteatru. Candu s'au adanatu cu totii, se aude in departare canteculu unei muzice. Este procesiunea ce se apropia, facuta in onorea solenitatii si consacrata cultulu tempuriloru trecute. Ordinea procesiunei este acēst'a: In frunte mergu nescē betrani, cu perulu albu, imbracati cum erău cu cinci secl' inainte pre vremea conjuratiunei de la Rutli; ei p'orta inainte elebardele si flamurele fia-carui t'ienutu si paru a representă trecutulu cu caruntetiele sale, si totu odata cu juncti'a sa eterna, ca-ci indata urmēza junele tierane imbracate in costumulu vechiu si pitorescu alu fia-carui cantonu- Vinu apoi tieranii, poporulu cu magistratii s'ei in frunte. La vederea acestui frumosu spectaculu ochii privitoriloru se implu de lacreme.

Dupa ce toti acei cari compunu procesiunea si-au ocupatu locurile loru de onore, se dă semnalulu pentru jocuri.

Este o suvenire viua a jocuriloru antice. Locuitorii vāiloru se intrecu la lupta cu omenii de la munte; unii radica greutāti onorme, altii se distingu prin o agilitate minunata in alergare. De ordinariu omenii de la vāi sunt mai tari, er' cei de la munte, venatori cutezatori de capriore, sunt mai sgeri si mai usiori.

Dupa ce s'au terminatu jocurile, primulu magistratu de la Interlaken imparte premie invingatoriloru. Se asiēdia apoi sub corturi pregatite anume pentru prandiu. Pre tempulu

Inse executiunea inca nu s'a intemplatu asiē si nu s'a estinsu intr'atātu-a, precum au spusu unele diurnale si Dlu interpellante. Mai vertosu, ce se atinge de numeru, esposesiunatii asiēdiati d'inainte-a satulu nu sunt mai multi de 120 insi (Povocări in stang'a extrema: Destui sunt si acesti-a! Povocări in drept'a: D'apoi ce s'e faci cu ei?) Actiunea pentru esposesiunare s'a intentatu contr'a a 26 economi. 3 insi d'inter 26 s'au impaciuitu, 3 insi au capetatu de nou in aranda fondurile ce le-au posesiēdiutu; 3 insi si-au stramatutu locuintiele in alte sate vecine; asiē dara numai 17 economi au esitu d'in satu unde, preste d'i, petrecu in colibe de scandure, era preste nopte se rentorcu cea mai mare parte la locuintiele loru. Ei nu voiescu a se miscă nece decātu d'inainte-a satulu, pana ce doi individi, unu soldatu licentiatu si altulu veteranu, tramisi la Mujestatea Sa, nu se voru rentorce d'in misiunea loru; acēsta conduita a Tofaleniloru, respingundu ori-ce impaciuire, mi-atrasē atentiunea in mare gradu, si mi-am t'ienutu de detorintia a nu neglege nimica pentru a nu perde nece-decātu d'in vedere desvoltarea acelu casu.

In urm'a nesuintiei mele, mi-venira la cunoscentia date interesante. Fia-mi permis a espune unulu.

Dupa raportulu politiei, unu a numitu individ u a impartitu, in 1. noembrie, intre Tofaleni 200 piese Napoleon d'ori, primindu dara fia-care locuitoriu căte 70 fl. val. austr. Cu acēsta ocaziune, individulu d'in cestiune i faci atentu, s'e bage bine de sema, că unu guvern u strainulu d'ă acestu ajutoriu, care guvern u strainu se va ingrigi de ei si mai de parte.

Dupa-ce inse guvernulu magiaru are cunoscentia si-gura, că acēsta afirmatiune este cu totul nebasata si că, d'in caus'a raporturiloru subsistinti, unu guvern u strainu n'a potutu s'e face a cēst'a, — guvernulu si-a t'ienutu de detorintia a ordină cercetare.

Dupa aceste dara, camer'a represintantiloru nu va consideră de nebasata presupusetiunea, că locuitorii d'in Tofaleu au fostu imbarbatati in renitinti'a loru prin ce-va agitatiune, era de alta parte, considerandu numai chiaru si unic'a impartire de bani, despre carea avemu cunoscentia, nu potemu s'e numimu in acestu momentu starea loru de desperata in asemenare cu a altoru cetatiani numerosi si linisciti, si guvernulu crede a fi cu atātu mai putienu de lipsa de a li dă unu sucursu materiale, cu cătu, potu s'e spunu cu siguretate că, indata ce voru veni la minte, ei potu s'e si recapete in aranda la ori ce momentu, cu conditiuni ecuitabili, fundurile ce le au avutu pana acuma.

Eu am espusu dara in modu objectivu si cu lenisce starea lucrului si nu am urmatu directiunea prin carea, in urm'a esageratiuniloru si acusatuniloru indreptate contr'a unoru clase si a natiunei, se pote conturbă contielegera si pacea, cari ni sunt atātu de necesarie.

Eu sperezu, că onorabil'a camera se va multiumi

prandiuului cercula in giuru pahara pe cari suntu sculptate Vilhelm Tell si cei trei intemeiatori ai libertatii elvetiane, se radica toaste pentru pacea, pentru fericirea si independenti'a tieriei, se canta imnuri pregatite pentru acēsta solenitate cum e d. o. viersulu urmatoriu:

„Campiele sunt in florite ca alta-data, muntii sunt inverditi; candu tota natur'a suride, anim'a omului singura va remanē nemiscata?“

La urma se radica unulu d'in ei, se face o tacere completa, si oratorulu le spune istori'a despre miraculos'a eliberare a Elvetiei.

Éta cum s'a inceputu acēsta frumosa istoria:

Carolul celu Mare unu cetățile Elvetiei la imperiulu Germaniei. Imperatulu tinea in Elveti'a unu guvernatoriulu cu nume de arendatoriu s'eu deregatoriu, care adeseori t'renisă in numele lui pe pacinicii locuitorii ai Elvetiei. Sub Albert de Austri'a tirani'a deveni nesuferita si unulu d'in ei, deregatoriulu Gessler, fu celu mai crudu si mai insolentulu d'in acesti apesatori.

(Va urmă).

Poesie poporali d'in Bucovin'a.

(Culese de Simeonu F. Marianu.)

Doine.

1.

Duce-m'oiu Vineri in tēgu,
S'e vedu cucii cum se vendu.
De s'oru vinde cu unu leu,
Mi-oiu luă unulu si eu,
S'e-lu punu in pometulu meu.
Candu mi-oru trece mandrele
Pe langa livad'a mea
Cuculu mi-a cantă frumosu,
Mandrele mi-oru cadē josu,

cu acēsta espunere generale a mea si nu va cere asta-di mai multe detalie, că-ci una espunere completa a detaliiloru si a importantiei loru nu va fi posibilu decātu dupa terminarea cercetarei (Aplause d'in partea partiei guvernamentali.)

Baltasarul Horvath, ministru alu justitiei: Dlu deputatu Ales. Romanu me interpellă si pre mine in acea-si afacere; eu dechiaru deci d'in partea mea că, indata ce casulu mi veni la cunoscentia, am intrebatu in modu confidentialu pre presiedintele tablei regesci d'in Muresiu Osiorheiu, daca executiunea acelei sentintie, aprobata si prin tribunalulu supremu, nu s'ar potē amenă cum-va pana la prima-vera.

Baronulu Apor se dechiară a fi gat'a de a concede amenarea executiunei si de a lasă gratis pre esposesiunati in posesiunile loru pana la prima-vera. Nu este dara de temutu nece-decātu, că respectivii aru fi siliti s'e remana preste ierna fără acoperementu.

Dlu interpellante mi-a adresatu inca intrebarea, daca nu asi fi aplecatu a estinde ordinatiunea mea, emisa in afacerea numita „siculica hereditas“ in lunele lui Martiu si Augustu a le anului 1868, cu putere retroactiva a sup'r'a proceselor, cari sunt degiā decise. Este imposibilu ca s'e respundu aci altminte-a decātu cu „ba“, că-ci daca legile si ordinatiunile aru avē putere retroactiva, s'ar produce unu caote neprevēdiutu preste totu terenulu juridicu. (Aprobare d'in partea majoritatii guvernamentali.)

Presiedintele camerei pune apoi intrebarea, daca camer'a voiesce a luă spre sciintia respunsurilo ministriloru? Afara de stang'a extrema, majoritatea camerei esprime prin scolare adherinti'a sa cătra respunsurilo ministriloru. Deci presiedintele dechiară, că camer'a primesce respunsurilo.

Intr'ace'a, sub decurgerea actului votarei, mai multi deputati romani si magiari cerura cuventulu, eschiamandu: Interpellantele nu este de fatia! Presiedintele refusă inse de a dă cui-va cuventulu, la ce apoi deputatulu V. Babesiu eschiamă: Dati numai, dati! (Csak rajta!)

Presiedintele, abusandu de dreptulu s'eu si servindu-se de termini aspri, protestă contr'a acestei expresiuni si o reprobă. Urmă dupa acēst'a unu sgomotu enorme. Partita guvernamentale incepū a strigă: La ordinea dilei! Nu se mai pote vorbi! Babesiu cerū de repetite ori cuventulu, inse sgomotulu si tumultulu nu voiesce a incetă. Acestu incidinte scandalosu, provocatu de majoritatea despotica, dură mai multe minute. In fine, la observatiunea presiedintelui, că Babesiu voiesce a vorbi in cestiune personale, se fact lenisce.

Vinc. Babesiu: Dupa regulamentulu camerei, interpellantele are dreptulu a-si face observatiunile sale la respunsulu ministrului; inse Ales. Romanu n'a fostu in camera (Sgomotu mare. Provocări: Pentru ce n'a fostu aci? Detorintia lui ar' fi fostu ca s'e fia de fatia); deci n'a potutu s'e-si face observatiunile (Sgomotu enorme. Provocări: Acēst'a este afacerea lui personale! La ordinea dilei!). Ve rogu, fiti putienu pacienti. . . . .

P'inter flori mi s'oru ascunde
Eu m'oiu duce si le-oiu prinde
Si le-oiu pune vina 'n locu
Si le-oiu sarută cu focu,
Si le-oiu pune vina loru
Si le-oiu sarută cu doru. . .

2.

Vine barbatielulu meu
D'in satu de la fagadēu.
Eu i punu zama de puiv,
Elu cauta la bicu in cuiu.
Eu facu potu ca s'e se culce,
Elu ie pusca s'e me 'mpusce.
Eu me suiu pre vetrisiōra,
Elu me ie de carpusiōra
Si me dă pe usia-afara
Peste-o grōpa cu urdici . . .
Trupulu meu e totu besici.

3.

Eu tare m'asiu maritā
Dar' nu potu de Dta. . .
Si pe mine multi me ceru,
Dar' dupa Dta pieru.
Ei me ceru si eu m'asiu duce
Dar' ti-a fostu guriti'a dulce.

4.

Frunzia verde de morariu,
Dragu mi-i s'e fiu crēmariu,
S'e punu crēm'a langa drumu,
S'e bēe si reu si bunu.

5.

Candu ningeā si viscolēā,
Baditi'a la noi vineā,
Dar' acū si seninu si bine
Baditi'a la noi nu vine.

(Ed. Kállay d'in stang'a estrema: Nu pacienti, ci sê respecteze dreptulu deputatului! Rîsete in drept'a. Sgomotu enorme.) Oratorul continua apoi, cã elu s'a servitu numai de dreptulu sêu de deputatu, reflectandu, cã camera nu pote sê ide actu despre respunsulu ministrului inainte de ce interpellantele si-ar' fi datu declaratiunea sa; dreptu ace'a, elu nu a meritatu d'a fi dogenitu d'in partea presiedintelui. Presiedintele nece n'a avutu dreptulu de a-lu dogeni; deci oratorulu protesteaza contra procedurii presiedintelui si o respinge. (Sgomotu enorme.)

Iosefu Madarász denega presiedintelui dreptulu, de a potè reprobà pre deputatulu Babesiu; acést'a nu se pote întempla, in întielesulu §. 133 alu regulamentului camerei, decãtu numai dupa conclusulu camerei, si numai dupa ce deputatulu este indrumatu la ordine de doue ori (Sgomotu).

Ed. Zsedényi: Dupa §. 120, camera sêu iè actu despre respunsulu ministrului la interpellatiune, sêu defige una anumita di pentru a-lu pertratã. Interpellantele pote sê-si exprima parerea sa a supr'a respunsului ministerialu, inse detorint'a camerei d'a asteptã pre deputatu pana ce elu va voi, dupa buna placerea sa, a se presintã la respectiv'a siedintia, nu este prescria in paragrafi (Aprobare in drept'a). Era cãtu pentru objectiunea Dlu Madarász contra dreptului presiedintelui de a indrumã pre collegulu nostru Babesiu la ordine, Madarász si-a respunsu sêe insu-si, constatandu, cã Babesiu nu a vorbitu de-a-dreptulu adunarei ci numai a parte cãtra sine, si asiè n'a luat parte la desbatere, ci o-a conturbatu; asiè dara aci nu se pote aplicã §. citatu 133 ci 165, care dice: Daca unu membru alu camerei conturba ordinea, presiedintele lu pote indrumã, dupa nume, la ordine. (Aprobare in drept'a.)

Presiedintele: Sê punemu capetu acestei scene. (Sgomotu continuu. Provocãri: Auditi! Auditi!) Dlu deputatu Madarász are dreptu dep'indu; eu am voitu numai sê indrumu pre deputatulu Babesiu la ordine si m'am servitu numai d'in sminta de espresiuinea „reprobare.“ (Aplausu viu d'in stang'a.)

Daniele Irányi apera, intre sgomotu mare, dreptulu deputatului Alesandru Romanu de a-si potè face observatiunile sale la respunsulu ministrului (Sgomotu enorme. Provocãri d'in drept'a: Romanu a fostu absint!) Oratorul presupune de la cavalerismulu ministrului, cã numai atunci ar' potè sê respunda, candu interpellantele este de fatia, pentru ca acestui-a s'i-i fia posibilu a-si face observatiunile, ba, ce e mai multu, ar' trebui sê insciintieze pre respectivulu deputatu despre intentiunea sa de a-i responde, pentru ca sê nu-i pota fi denegatu dreptulu de a se declarã.

Rajner, ministru de interne, dice cã, fiindu vorba cavalerismulu sêu, trebuie sê dechiare, cã in acestu casu elu a facutu chiaru asiè, precum pretinde Irányi. A nume elu a intrebatu la inceputulu siedintiei, daca deputatulu Romanu este de fatia, si a auditu cã este in dieta (Ministrulu areta loculu — golu — alu lui Romanu. Ilaritate. Sgomotu mare.) Asiè dara elu a procesu dupa dorint'a lui Irányi, cu tote cã nu primesce assiom'a acestui-a ca valida; cã-ci ministrulu este detoriu câte-una-data, de es. ca in casulu de fatia, a raspunde chiaru si atunci, candu interpellantele nu se infatisieza in dieta septemane ntroge, ace'a ce se întempla, de siguru, de multe ori.

Presiedintele dechiara, cã acêsta cestiune este terminata. Sigismundu Borlea voiesce sê vorbesca; inse presiedintele provoca camera ca sê voteze a supr'a intrebarei, daca voiesce a trece la ordinea dilei sêu ba; afara de stang'a estrema, camera se dechiara a trece la ordinea dilei. Asiè dara lui Sig. Borlea i-se denegã cuventulu, precum si deputatului Ladislau Berzenczey. Sgomotulu se continua câte-va minute, in fine se face linisce.

C. Emer. Mikó min. roga camera, sê-lu impoterniceasca pentru ca sê pota emite, dupa celu originalu, unu nou documentu de concessiune pentru lini'a ferata orientale, cã-ce celu votatu de camera e gresitu.

Dupa-ce Iul. Kautz cetesce raportulu comis. fin. cu privire la comunele coloniale de pre domeniile statului, camera voteza 76,065 fl. pentru membrii sêi pre lun. Nov., primesce definitivu proiectulu de lege pentru respunderea judecatorilor si oficialilor judecatorcosi precum si bugetulu minist. croatu-slavonu pre 1869.

Se presinta voturile pentru membrii comisiunei ce se esmite in cestiunea hancei ung. Stangacii n'au votatu.

Urmeza in ordenea dilei raportulu comisiunei fin. despre socotele finali date de ministrulu fin. pentru an. 1868.

Ios. Iusth sî Col. Ghyczy punu pre mès'a biuroului doue proiecte de conclus: celu d'antãiu pentru esmiterea unei comisiuni d'in 7 membri ai camerei, care sê examineze nu numai socotele d'in 1868 ci si cele d'in 1867, é' alu doile pentru infintiarea unei curti supreme de contabilitate, si acést'a sê examine socotele d'in cestiune. — Ambe proiectele se voru tipari si se voru pertratã in siedint'a de sambeta.

In siedint'a urmatoria se voru pertratã: proiectulu

de lege despre conventiunea telegrafica si mai multe petitiuni.

Siedint'a se inchia la 1 ora d. m.

Siedint'a dela 26 noemvre.

Dupa autenticarea procesului verbalu d'in siedint'a de eri, se face cunoscutu rezultatulu votarei pentru enquet'a de banca, precum urmeza: S'au alesu Colomanu Ghyczy cu 281 vot., Ernestu Simonyi cu 218 v., Antal Csengery cu 199 vot., Jul. Kautz cu 199 vot., Ed. Zsedényi cu 199 vot., Kraljevits cu 198 vot., Aug. Trefort cu 195 vot., c. Ferdinandu Zichy cu 185 voturi. — In comisiunea pentru censurarea diariului camerei s'a alesu Vinc. Latinovits.

Col. Ghyczy declina onorea de a face parte in anchet'a pentru banca. — De aci urmeza una disputa, cã sê primésca camera renuciarea sêu ba? Camera primesce renuciarea si despune a se alege altu membru.

Vinceniu Babesiu aru dori, ca natiunitãtile neungure inca sê fia reprezentate in anchet'a d'in cestiune, de-ora-ce ele formeza doue d'in trei pãrti in tiera.

Adalb. Mariássy protesta contra afirmatiunei, cã in camera Ungariei aru fi reprezentati ai mai multoru natiunitãti. „Aci toti reprezinta pre natiunea magiara!“ (Auditu-ati voi, Romani, Serbi etc.?! Rap.)

Alesandru Mocioni n'aru fi doritu sê se vorbesca numai asiè per tangentem despre una cestiune atãtu de mare. Ipare reu, cã dlu Babesiu a facutu acést'a mai alesu pentru cã pote dà ansa la neintielegeri. De almentre nu recunosece, cã in acêsta camera aru fi numai reprezentanti de ai natiunei magiare.

Lad. Berzenczey afla, cã Babesiu, prin afirmatiunea sa, a facutu ridicule pre natiunitãti. Dace ele formeza intru adeveru $\frac{2}{3}$ in camera, atunci ele sunt majoritatea, si acêsta majoritate este atunci de vina, cã ele nu sunt represintate in comisiunea pentru banca. (Aprobare. Ilaritate.)

Se substernu mai multe petitiuni: pentru stergerea remanintelor urbarile, pentru regularea raportelor industriale etc. cari tote se subministra comisiunei petitiunarie.

Col. Széll raporta in numele comisiunei centrale despre proiectele de legi pentru prolongirea terminului veniturilor d'in darea de case, consume, tabacu si de cascigulu personalu. — Comisiunea recomanda primirea proiectelor asiè precum le-a modificatu comisiunea financiarã.

Georgiu Urházy raporta totu d'in partea comisiunei centrale, recomandandu camerei votarea conventiunei telegrafice inchiaa cu Germani'a.

Ern. Simonyi n'are nemicu contra essintiei conventiunei, are in contra formeii, si anume elu ar' fi doritu, ca documentulu originalu, inchiatu cu unu statu strainu sê fia fostu presintatu camerei in limb'a diplomateca, acceptata de intreaga Europ'a, adeca in limb'a franceza si nu in cea nemtiésca.

Min. comere. Goro ve spune, cã limb'a documentelor internationale este ce'a primita in conferint'a preliminarã, de pãrtile contractanti, si nu este regula, care sê prescria eschisiv'a intrebuintiare a limbei franceze in acte internationale.

Camera primesce conventiunea antãiu in generalu, apoi in specialu, fara vre-una modificatiune.

Max. Ürményi cetesce raportulu comisiunei pentru petitiuni, despre petitiunile infrate in ordenea dilei, cari se subministrara apoi parte ministerieloru, parte comisiunilor concerninti, pentru a fi resolve.

Siedint'a se inchia la 12 ore si 20 m. d. m.

VARIETATI.

** (Dela Beiusiu) se scrie, cã, d'in caus'a ploiloru continue, rîurile au crescutu tare, si strica tote puntile si stavilele.

** (Cetimu) in „Ellenör“, cã comisiunea de imunitate a camerei deputatiloru va tienè mane in 28 cur. siedintia, pre semne in caus'a deputatului Alesandru Romanu.

** (Denique) stapanii Transilvaniei au reesitu a cumperã 31 voturi d'in cerculu Monereului (in districtulu Nasedu) pentru Ludovicu Csery, care ar' vrè sê represinte acelu ceru in diet'a pestana. Cei ce au poterea, banii si armele in mana, potu face minuni, ut figura docet.

** (Cumcã) principele Muntenegrului este cu totulu neutralu cu privire la rescolla Morlaciloru, se vede si d'in ace'a, cã, dupa cum spune una foia, principele Nicolau a plantatu fruntariile de cãtra Dalmati'a cu furce proviedute cu inscriptiunea: „Cine va trece d'in colo de furce, va fi spendiuratu de ele!“

** (Maj. Sa Imperatés'a) va plecã mercuri cãtra Triestu in aintea Imperatului.

** (Brasiovu 22. novem bre.) Diu'a ono-

mastica a Maj. Sale imperatesei si reginei Elisabeta fia celebrata cu cultu besericescu d'in partea Reuniunei femeelor romane pentru mai solid'a crescere a secului femeescu si cu tienerea adunarei anuale a Reuniunei, care urmã dupa servitiulu divin. (Gaz.)

** (Directiunea) asociatiunei nat. d'in Aradu au votatu stipendie urmatorilor juni romani: Traianu Samboteanu politecienu in Vien'a 300 fl., Ionu Papu juristu 120 fl., Petru Mihailoviciu jur. 120 fl., Mih. Veliciu stud. gimn. 80 fl., Const. Gligorescu stud. gimn. 80 fl., Ales. Petroviciu stud. gimn. 80 fl., Ionu Martinescu stud. gimn. 60 fl., Georgiu Leuca stud. gimn. 60 fl. v. a.

Sciri electrice.

Pirisu, 24. nov. Imperatorele primu astadi pre Ollivier, si aprobã motivele pentru cari elu voiesce a se presintã in camera ca deputatu si nu ca ministru.

Madridu, 25. nov. Prim dechiarã, intr' una adunare a majoritãtii cortesului, cum cã regele italiei si-a datu parol'a, cã ducele de Genova va primu candidatiunea. Ambasadorulu Montemar, fiindu regele Italiei morbosu si ministrulu esterneloru absintu, nu pote negociã, dar' candidatiunea ducelui de Genu'a se pote considerã ca oficiale.

Paris, 24. nov. Sê dîce, ca Ollivier ar' fi insarcinatu cu formarea cabinetului.

Viena, 25. nov. „Presse“ scrie, cã dupa reintorcerea Maiestãtii Sale se voru face despu-setiuni decidiãtorie in privint'a rescolei d'in Dalmati'a, spre care scopu inse numai doue cãli sunt deschise: sêu sê se sisteze operatiunile, sêu sê se ocupe Muntenegrulu. Ambe aru fi inse periculose, cu osebire cea d'in urma aru produce unu resbelu evidentu.

Viena, 25. nov. Unu telegramu alu „Pressei“ anuncia, cã perderile suferite cu ocaziunea espeditiunei d'in urma sunt: 100 fetiori morti, 200 raniti. Perderile insurgentiloru nu se potu dovedi. Nice unu prisionieru.

Triestu, 25. nov. D'in Cattaro se anuncia, cã rescolla d'in Crivoscea nordica nu s'a potutu sugrumã pre depl'nu, de ora-ce insurgentii s'au retrasu in pãrtile neaccessibile ale muntiloru si astu-feliu nu potura fi urmariti. Culmile ocupate, cu osebire planulu de la Dragali, nu s'au potutu sustienè mai multu, d'in caus'a referintelor terenului si ale timpului, de ace'a trupele s'au retrasu in forturile de la porturi, si cortelulu principalu s'a strapusu la Cattaro. Reinouirea operatiuniloru va fi fãra resultatu. Pre mai multe puncte insemnate ale culmiloru s'au radicatu case de blocare.

Viena, 25. nov. Conte Beust a plecatu cãtra Florenti'a pentru a duce felicitãrile Maiestãtii Sale pentru insanetosierea regelui Victoru Emanu lu si nascerea principelui de Neapolea. — Angli'a si Franc'a spriginescu propunerile intermediarie ale lui Beust pentru inlaturarea conflictului intre porta si Egiptu.

Florenti'a, 25. nov. Lanza este insarcinatu definitivu cu formarea noului cabinetu, si-reserva inse dreptulu de a primu acêsta insarcinare numai dupa una convorbire cu regele.

Berlinu, 26. nov. Se dîce, cã principele de corona prusescu, in caletori'a sa cãtra casa, va trece prin Parisu. — Beust se va reintorce acasa pre la finea lunei Decembre.

Concursu.

Se deschide concursu pentru ocuparea parochiei filiale in comun'a Mermici (Prot. Halmagiului), incorporata cu parochia Bodesci.

Concurentii voru avè pana la 30 nov. a. c. a-si tramine recursele loru proviedute cu tote documentele, cãtra comitetulu parochialu d'in Mermici, unde li se va spune si venitul de la acêsta parochia filiala.

Mermici, 29 etc. 1869.

2-3

Comitetulu subparochialu.

Proprietariu, editoriu si redactoru respundietoriu.

ALESANDRU ROMANU.